

Vergaderjaar 1984–1985

18 826 (R 1275)

Wijziging van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, houdende losmaking van Aruba uit het Staatsverband van de Nederlandse Antillen

Nr. 11

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG EN NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG VAN DE STATEN VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

Algemeen

Vooraf merken wij op dat, wanneer in deze nota gesproken wordt van «regering», hiermee de regering van het Koninkrijk wordt bedoeld, tenzij anders is aangegeven. Leden van verschillende fracties hebben in het eindverslag geïnformeerd naar het verslag van de Staten van de Nederlandse Antillen. Dit verslag is inmiddels ontvangen en wordt in deze nota eveneens beantwoord.

De leden van de C.D.A.-fractie gingen er terecht van uit dat de in de memorie van antwoord geuite zorg over het uitblijven van overeenstemming op een aantal punten onder de aandacht is gebracht van de Nederlandse Antillen en Aruba. De memorie van antwoord is immers in overleg met zowel de Nederlandse Antillen als Aruba opgesteld.

De leden van de C.D.A.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de zin in de memorie van antwoord: «Ruim 30 jaar later kan men zich afvragen of de mogelijkheden van deze eilandelijke autonomie, na een redelijke start in de jaren '50, uiteindelijk voldoende zijn benut.» Deze leden zouden gaarne een nadere toelichting ten aanzien van de strekking van deze zin vernemen. In de memorie van antwoord is een schets gegeven van de historische ontwikkeling die tot het onderhavige voorstel heeft geleid. Een belangrijke gebeurtenis in deze ontwikkeling was de totstandkoming van de Eilandenregeling Nederlandse Antillen (E.R.N.A.). Ten aanzien van de E.R.N.A. is in het afgelopen decennium wel eens de vraag opgeworpen of een goede benutting van de in deze regeling neergelegde eilandelijke autonomie niet zou hebben kunnen leiden tot een werkbaardere staatsrechtelijke structuur in de Nederlandse Antillen. De strekking van de bovengenoemde zin uit de memorie van antwoord is niet meer dan het signaleren van deze vraag.

De leden van de C.D.A.-fractie informeerden of de zin dat de conclusies over de samenwerking in het algemeen betrekking hebben op eigen aangelegenheden van de partners in het Caraïbische gedeelte van het Koninkrijk, zo begrepen moet worden dat er beperkingen worden gezien

ten aanzien van de optimalisering van de samenwerking. Met het opnemen van deze passage is vooral bedoeld aan te geven, dat er grenzen zijn aan de Nederlandse bemoeienis met de inhoud van de samenwerking. De Nederlandse terughoudendheid in deze belemmert overigens niet een optimalisering van de samenwerking. In dit verband kan voorts de mening van de leden van de fracties van de partijen van de Antillen van de vijf worden aangehaald, dat een geforceerde hechte samenwerking gedoemd is tot falen en dat het eerder aanbeveling verdient een samenwerkingsovereenkomst uit vrije wil aan te gaan op die gebieden waarop men nu en in de toekomst samen wil werken, en dat dit geleidelijk aan uitgroeit tot een hechter samenwerkingsverband.

De leden van de V.V.D.-fractie stelden dat zij er van uitgingen dat de regering te zijner tijd de benodigde inlichtingen zal verschaffen voor een verdere, door deze leden gewenste politieke toetsing van de haalbaarheid van de voorziene ingangsdatum van 1 januari 1986 van de status van land voor Aruba, aangezien thans nog geen volledige duidelijkheid bestaat over het voltooien van de noodzakelijke voorbereidingen. De regering is bereid, alvorens na overleg met de Nederlandse Antillen en Aruba een beslissing te nemen over het in artikel V bedoelde tijdstip, met de Staten-Generaal in overleg te treden. Dit zal wellicht mede kunnen geschieden aan de hand van een door de Coördinatiecommissie R.T.C.-besluiten in het najaar op te stellen voortgangsverslag. De leden van de C.D.A.-fractie informeerden naar de laatst mogelijke datering van het in artikel V genoemde koninklijk besluit. Indien men de nieuwe Koninkrijksconstellatie per 1 januari 1986 wil laten ingaan, zal het koninklijk besluit dat dit stipuleert uiterlijk eind december 1985 tot stand moeten komen. In de memorie van antwoord is gesteld dat de regering van oordeel is dat het minimaal noodzakelijke complex van regelgeving (waaronder de Staatsregelingen) gereed moet zijn, de rechtszekerheid gegarandeerd, alsmede de scheiding van de goud- en deviezenvoorraad gerealiseerd en procedure-afspraken over de resterende boedel-scheiding gemaakt, wil de status aparte van Aruba op een goede wijze kunnen ingaan per 1 januari 1986. Voorts vroegen de leden van de C.D.A.-fractie wanneer in het najaar de regering een beslissing denkt te nemen over een mogelijk uitstel van korte duur van de voorziene ingangsdatum van de status aparte van Aruba en naar de duur van een mogelijk uitstel. Aangezien thans niet kan worden aangegeven wat de redenen van een mogelijk uitstel zullen zijn, valt geen exacte tijdsbepaling te geven. Bij een uitstel van korte duur denkt de regering aan een periode die in ieder geval de termijn van een half jaar niet zal overschrijden. De consequentie van een dergelijk uitstel is dat de Nederlandse Antillen nog enige tijd in de huidige constellatie zullen moeten blijven functioneren, ten einde de noodzakelijke voorbereidingen te voltooien.

De leden van de M.E.P.- en A.V.P.-fractie in de Staten wilden artikel V van het voorstel in dier voege gewijzigd zien dat bepaald wordt dat het onderhavige voorstel op 1 januari 1986 in werking treedt. De regering acht een dergelijke wijziging niet wenselijk, gezien de stand van de voorbereidingen. Het streven van de regering blijft er evenwel op gericht de onderhavige rijkswet per 1 januari 1986 in werking te laten treden. In dit verband kan de regering niet het standpunt van de fracties van de partijen van de Antillen van de vijf in de Staten onderschrijven dat, zelfs indien per 1 januari 1986 nog niet alle voorzieningen in verband met de status aparte van Aruba zijn getroffen, zulks niet mag inhouden dat de status aparte geen doorgang vindt per genoemde datum. Zo zal in ieder geval het noodzakelijke complex van regelgeving, waarnaar de leden van P.v.d.A.-fractie informeerden, gereed moeten zijn. Dit complex omvat de totstandkoming van de onderhavige rijkswet en de rijkswet tot vaststelling van enige overgangsbepalingen in verband met het verkrijgen van de hoedanigheid van land in het Koninkrijk door Aruba, de aanpassing van de Staatsregeling van de Nederlandse

Antillen en de Eilandenregeling Nederlandse Antillen, de totstandkoming van de Arubaanse Staatsregeling, de landsverordening regelende het Arubaanse overgangsrecht en het Reglement voor de Gouverneur van Aruba, de aanpassing van de Defensiewet en de totstandkoming van de samenwerkingsregeling.

Het lid van de P.P.A.-fractie in de Staten achtte het intitulé van de onderhavige rijkswet onvolledig en vroeg zich af of de toevoeging van de zinsnede «als overgangsfase naar de onafhankelijkheid van Aruba» niet juistere ware. Bij het intitulé streeft men naar beknoptheid en derhalve is slechts melding gemaakt van het meest onmiddellijke gevolg van het onderhavige voorstel, te weten de losmaking van Aruba uit het staatsverband van de Nederlandse Antillen. Overigens kan worden opgemerkt dat zowel in de considerans van het onderhavige voorstel als in de voorgestelde nieuwe preambule van het Statuut melding wordt gemaakt van het feit dat de status aparte van Aruba een overgangsperiode naar de onafhankelijkheid is.

Het lid van de P.P.A.-fractie en het onafhankelijke lid van Aruba stelden voor in plaats van het nieuwe artikel 62 een bepaling op te nemen, inhoudende dat voor wat betreft Aruba de rechtsorde eindigt tien jaar na het intreden van de status aparte. De regering ziet geen aanleiding om dit voorstel over te nemen, aangezien op de R.T.C. uitdrukkelijk is afgesproken dat de datum van onafhankelijkheid in het Statuut wordt vastgelegd. Wel werd afgesproken dat vóór 1996 een toetsingsconferentie zal worden gehouden om de datum van onafhankelijkheid van Aruba nader te bezien in het licht van de staatkundige ontwikkelingen tussen de landen van het Koninkrijk. De regering ziet eveneens geen aanleiding voor overname van het voorstel, verwoord door de leden van de A.V.P.-fractie en dat naar verluidt wordt gedeeld door het bestuurscollege van Aruba, inhoudende toevoeging aan artikel 62 van een lid waarin melding wordt gemaakt van de toetsingsconferentie. Een toezegging van de regering biedt voldoende garantie voor het houden van deze conferentie.

De regering is van oordeel dat het voorstel van de leden van de A.V.P.-fractie om in het voorgestelde nieuwe lid melding te maken van een verplichte volksraadpleging op Aruba, waarin vóór de toetsingsconferentie een uitspraak zou kunnen worden gedaan over de onafhankelijkheidsdatum, waaraan de toetsingsconferentie zou zijn gebonden, in strijd is met de R.T.C.-conclusies, evenals een soortgelijk voorstel van het onafhankelijke lid van Aruba.

Immers op de R.T.C. heeft Aruba gebruik gemaakt van zijn zelfbeschikingsrecht door definitief te kiezen voor de onafhankelijkheid (vergelijk R.T.C.-conclusie nr. 1¹). Voor eventuele wijziging van deze datum zal conform de procedure van artikel 55 van het Statuut de instemming van alle drie de Koninkrijkspartners nodig zijn. Aruba kan deze datum na vastlegging in het Statuut dan ook niet meer eenzijdig herroepen.

De leden van de C.D.A.-fractie stelden de kwestie van de onafhankelijkheid van de Nederlandse Antillen aan de orde. De Nederlandse regering is van oordeel dat het perspectief van de onafhankelijkheid zichtbaar moet blijven en vooral dat de onafhankelijkheid bespreekbaar moet blijven. De Nederlandse regering zal niet dwingen en dringen in de richting van onafhankelijkheid, maar is van oordeel dat het Statuut nooit bedoeld is als een eeuwig edict. Zij zou gaarne na 1986 met de Antillen een open gesprek willen aangaan om in alle onbevangenheid te spreken over onafhankelijkheid met alle pro's en contra's. De Antilliaanse regering heeft de laatste jaren uitdrukkelijk te kennen gegeven de onafhankelijkheid van de Nederlandse Antillen niet aan de orde te willen stellen.

¹ Kamerstukken II 1982/83, 17 816, nr. 1

De regering ziet niet in dat het voorstel van het lid van de P.P.A.-fractie om de partners in het Statuut te noemen in de volgorde Nederland, Aruba en de Nederlandse Antillen te prefereren zou zijn boven de thans gekozen volgorde Nederland, de Nederlandse Antillen en Aruba. Integendeel, het ligt voor de hand Aruba, de nieuwste partner, als laatste te noemen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie wilden graag ingelicht worden in hoeverre de verslechterde sociaal-economische situatie de verwezenlijking van de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, de rechtzekerheid en de deugdelijkheid van het bestuur bemoeilijkt. De regering is van oordeel dat een antwoord op deze vraag nauwelijks te geven is. Ook bij een lager welvaartspeil is het mogelijk recht te doen aan bovengenoemde eisen. Wel zal de overheid bij economische neergang zorgvuldige afwegingen dienen te maken ten aanzien van de te treffen beleidsmaatregelen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie spraken hun teleurstelling uit over de weinige afspraken rond een samenwerkingsverband. Niet ontkend kon worden dat de thans voorziene samenwerking een ander karakter heeft dan de op de R.T.C. overeengekomen Unie. De laatste versie van de samenwerkingsregeling met de daarbij behorende protocollen zal ter kennisneming worden toegezonden. Overigens wil de regering opmerken dat het haar tot tevredenheid stemt dat, behoudens de technische uitwerking van een aantal punten, nu tussen de Nederlandse Antillen en Aruba praktisch overeenstemming is bereikt over de samenwerkingsregeling.

De leden van verschillende fracties informeerden naar de samenwerking op het gebied van de rechtspraak. De in de samenwerkingsregeling neergelegde overeenstemming tussen de Nederlandse Antillen en Aruba op dit terrein houdt grotendeels in dat de organisatie van het huidige Hof van Justitie wordt voortgezet, maar dan onder de benaming Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba. De concept-samenwerkingsregeling, welke de Kamer ter kennisneming zal worden toegezonden, is nog niet aan de regering aangeboden voor het inwinnen van het gevoelen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie verbaasden zich erover dat de kwestie van het Hof van Justitie werd beschouwd uit kostenoverwegingen. Het was slechts de bedoeling aan te geven dat het moeilijk of wellicht zelfs onmogelijk zou zijn zorg te dragen voor een adequate bezetting van twee Hoven van Justitie, gezien de daarvoor benodigde extra mankracht. De Gemengde commissie toekomst Antillen² heeft becijferd dat de bezetting van een apart Hof van Justitie in Aruba 8 rechters zou vergen. Wat de kosten hiervan zouden zijn valt niet direct aan te geven, aangezien een dergelijk Hof niet geheel met het huidige Hof van de Nederlandse Antillen valt te vergelijken. De kosten van het Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen werden voor 1985 begroot op bijna NAF 6 mln. Het Hof van Justitie heeft thans 15 rechters.

De regering constateert met instemming dat de leden van de P.v.d.A.-fractie wat betreft de regeling van de kwestie van het openbaar ministerie zich konden aansluiten bij de mening van de regering. De leden van de C.D.A.-fractie vroegen waarom de optie van twee procureurs-generaal eigenlijk niet leidt tot de wens van twee Hoven. Allereerst merkt de regering op dat een dergelijke wens door geen van de betrokkenen is geuit. De taak van de procureur-generaal is een andere dan die van de onafhankelijke rechter. Bij de keuze voor een gemeenschappelijk Hof van Justitie speelt ook de wenselijkheid van eenheid van rechtspraak, mede met het oog op de cassatie door de Hoge Raad. Dit is ook bij een stelsel met twee procureurs-generaal mogelijk, mits de eenheid van vervolgingsbeleid voor het Gemeenschappelijk Hof van Justitie wordt bevorderd en de kans op competentiegeschillen wordt geminimaliseerd.

² Rapport van de Gemengde commissie toekomst Antillen; voorz. B. W. Biesheuvel. 's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1982. Blz. 21.

Leden van verschillende fracties informeerden naar de stand van zaken met betrekking tot de oplossing van de personeelsproblematiek. De Antilliaanse regering is samen met het bestuurscollege van Aruba en de overheidsvakbonden in de laatste fase van onderhandelingen over de wachtgeldregeling. Daarnaast heeft de Antilliaanse regering met het bestuurscollege van Aruba een eerste bespreking gevoerd over een concept-onderlinge regeling voor de toescheiding van departementen, personeel en materieel. Ten aanzien van de regeling ter voorkoming van schade als gevolg van pensioenbreuk hebben de Antilliaanse regering en het bestuurscollege van Aruba besloten voorlopig geen feitelijke, doch slechts een administratieve boedelscheiding van het Algemeen Pensioenfonds Nederlandse Antillen door te voeren.

De leden van de P.v.d.A.- en C.D.A.-fractie informeerden naar de stand van zaken met betrekking tot de boedelbeschrijving en boedelscheiding. Hierover zijn in een recent politiek overleg de volgende afspraken gemaakt. Een lokaal accountantsbureau stelt thans een boedelbeschrijving op. Wat betreft de scheiding van de goud- en deviezenvoorraad zijn de afspraken van het regeerakkoord van Mullet-Bay bevestigd. De overige boedel zal via de sleutel 70% voor de Nederlandse Antillen en 30% voor Aruba worden verdeeld. Als gevolg van deze afspraken lijkt een voorlegging van deze kwestie aan arbiters niet meer nodig.

De leden van de C.D.A.- en S.G.P.-fractie wilden graag geïnformeerd worden over de ontwikkeling met betrekking tot de A.L.M. Hierover zijn recentelijk de volgende afspraken gemaakt. De A.L.M. wordt de luchtvaartmaatschappij van de Antillen van de vijf. Op grond van het luchtvaartprotocol bij de samenwerkingsregeling zal uiterlijk 31 maart 1986 een luchtvaartovereenkomst tussen de Nederlandse Antillen en Aruba tot stand moeten komen. Tot de totstandkoming van de overeenkomst wordt de continuïteit van de dienstverlening van de A.L.M. verzekerd. Over de hoofdlijnen van het luchtvaartbeleid zal in de ministeriële samenwerkingsraad worden beraadslaagd en beslist.

Op de vraag van de leden van de P.v.d.A.-fractie naar het gevoel van de Antilliaanse regering ten aanzien van de verdeling van de Nederlandse hulp over Aruba en de Antillen van de vijf kunnen wij inmiddels antwoorden daarover van Antilliaanse zijde bericht te hebben ontvangen. Tijdens het politiek overleg van 4 mei j.l. tussen de Nederlandse Antillen en Aruba is overeenstemming bereikt over het niet splitsen van de apparaatskosten binnen hoofdstuk IV van de rijksbegroting. Voorts is men het erover eens dat de gelden voor de ontwikkelingshulp voor beide landen afzonderlijk op de begroting zouden moeten worden opgevoerd in de verhouding 75% voor de Antillen van de vijf en 25% voor Aruba. De Nederlandse regering heeft in principe geen bezwaar tegen een dergelijke verdeelsleutel.

Leden van verschillende fracties informeerden naar de stand van zaken met betrekking tot de I.M.F.-studie over Aruba. Begin april 1985 heeft het I.M.F. een onderzoek ingesteld naar de financiële positie van Aruba. Een eerste werkverslag is inmiddels ontvangen; het advies van het I.M.F. over de door Aruba te nemen maatregelen en de omvang van de benodigde steun en de daaraan te stellen voorwaarden zal op zeer korte termijn kunnen worden afgerond. Uitgangspunt van Nederland met betrekking tot de gevraagde steun is dat de steun van beperkte duur is en dat het overheidsbudget van Aruba na die periode weer min of meer in evenwicht moet zijn.

Leden van verschillende fracties wilden nader geïnformeerd worden over het besluit van Aruba tot invoering van een eigen munt. Ingevolge de R.T.C.-conclusies had Aruba de bevoegdheid hiertoe over te gaan. Het besluit is genomen in een openbare eilandsraadsvergadering van 24 april j.l. en geaccordeerd door het politiek overleg van 4 mei j.l. Het is de regering niet bekend of de oppositiepartijen vanwege het spoedkarakter dat men aan deze beslissing toekende afwezig moesten zijn. De Bank van de Nederlandse Antillen heeft het onderzoek afgerond naar de problemen die verbonden zijn aan het voeren van een verschillend monetair beleid in

een gebied dat gekenmerkt wordt door vele persoonlijke en zakelijke banden. Dit onderzoek diende als basis voor de besluitvorming over de invoering van de Arubaanse munt en de monetaire en economische samenwerking in het op 3, 4 en 5 mei j.l. gehouden top- en politiek overleg.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen of de berichten op waarheid berusten, dat Aruba voornemens is per 1 januari 1986 een toelatingsregeling in te voeren, zodat behalve Europese Nederlanders ook Antillianen van de overige vijf eilanden zich niet vrij mogen vestigen op Aruba. Aruba is inderdaad voornemens om per 1 januari 1986 de huidige toelatingsregeling te continueren. Wat betreft de toelating van Antillianen en Arubanen op elkaars grondgebied is op de R.T.C. afgesproken dat er sprake is van vrij verkeer van beroepspersonen met dien verstande dat er voorwaarden kunnen worden gesteld met betrekking tot de huisvesting en middelen van bestaan. De eilandsraad van Aruba heeft dit onlangs nog bevestigd.

Leden van verschillende fracties informeerden naar de ontwikkelingen omtrent het Arubaans politiekorps. De door de regering van de Nederlandse Antillen en het bestuurscollege van Aruba ingestelde gemengde commissie politie heeft op 27 maart 1985 haar afgeronde deelrapport uitgebracht. Eveneens heeft de eilandelijke werkgroep politie een rapport uitgebracht op grond waarvan het bestuurscollege van Aruba beslissingen over het toekomstige Korps Politie Aruba kan nemen. Afschriften van beide rapporten zullen de Kamer ter kennisneming worden toegezonden.

In het rapport van de eilandelijke werkgroep politie wordt een streeforganisatie aangegeven voor het nieuwe politiekorps van Aruba. Deze streeforganisatie zal in de overgangperiode geleidelijk worden ingevuld. De feitelijke invulling van de sterkte voor 1986 zal worden bepaald nadat medio dit jaar bekend is wie van de leden van het Korps Politie Nederlandse Antillen, korpsonderdeel Aruba, naar andere eilanden zullen worden overgeplaatst. Indien in de streeforganisatie op essentiële onderdelen plaatsen zullen openvallen waardoor de handhaving van de openbare orde en veiligheid gevaar zouden kunnen lopen, dan zal Aruba passende voorzieningen moeten treffen. Daarbij wordt in eerste instantie gedacht aan de terbeschikkingstelling van personeelsleden van het Korps Politie Nederlandse Antillen aan Aruba voor een beperkte periode. Ingeval van terbeschikkingstelling zullen de betrokken leden van het Korps Politie Nederlandse Antillen Arubaanse counterparts opleiden.

Thans hebben ± 50 op Aruba werkzame leden van het politiekorps overplaatsing aangevraagd. Hiervan zijn 21 verzoeken reeds door de Minister van Justitie ingewilligd. Voor de behandeling van de nog liggende verzoekschriften moge worden verwezen naar de procedure neergelegd in het rapport van de gemengde commissie politie, welke door de regering van de Nederlandse Antillen en het bestuurscollege van Aruba is geaccordeerd.

De leden van de S.G.P.-fractie vroegen of er aan de status aparte van Aruba nog kosten moeten worden toegevoegd, die niet op hoofdstuk IV van de begroting drukken. Voor zover kan worden overzien is dit niet het geval.

In verband met hun zorg over de ontwikkelingen met betrekking tot de positie van vrouwen in de toekomstige Arubaanse wetgeving vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie om meer informatie over de overneming door Aruba van de geldende Antilliaanse wetgeving. Wij hebben geen reden om aan te nemen dat de overgang van Antilliaanse naar Arubaanse wetgeving ten nadele van de positie van vrouwen in Aruba zal strekken. In de memorie van antwoord maakten wij melding van het Arubaanse voornemen in grote lijnen de geldende Antilliaanse wetgeving over te nemen. Meer gedetailleerde informatie kunnen wij hierover in dit stadium niet geven. Het

bestuurscollege van Aruba heeft een overgangsregeling in voorbereiding waarbij vastgesteld zal worden welke Antilliaanse regelingen wel en welke niet overgenomen zullen worden. Verwacht wordt dat het ontwerp voor deze regeling of althans een eerste deel daarvan binnenkort aan de eilandsraad ter behandeling zal kunnen worden aangeboden.

De leden van de C.D.A.-fractie wilden weten wat de nieuwe verdeling van de Statenzetels in de Nederlandse Antillen zal zijn. In een ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Staatsregeling van de Nederlandse Antillen, waarover het gevoelen van de Koninkrijksregering is ingewonnen en die recentelijk bij de Staten aanhangig is gemaakt, wordt voorgesteld Curaçao 14 zetels, Bonaire en Sint Maarten ieder 3 zetels, en Saba en Sint Eustatius ieder 1 zetel toe te bedelen. De regering is van oordeel dat met dit voorstel recht wordt gedaan aan R.T.C.-conclusie nr. 13 waarin onder meer staat dat bij de nieuwe samenstelling der Staten als uitgangspunt wordt genomen dat elk der eilandengebieden in de Staten vertegenwoordigd zal zijn.

Voorts informeerden de leden van de C.D.A.-fractie naar de verdere ontwikkeling op staatkundig gebied in de Nederlandse Antillen na de voorziene overgangsperiode van twee jaren na 1986. Aangezien het overleg hierover eerst na 1986 daadwerkelijk zal aanvangen kunnen nog geen uitspraken worden gedaan. Wel kan verwacht worden dat de varianten uit het zogenaamde rapport-Dip³ in de beraadslagingen een rol zullen spelen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen aan welk soort hulp wordt gedacht bij de sanering en herstructurering van het overheidsapparaat van de Antillen van de vijf. Ten eerste heeft Nederland aan de Antilliaanse regering aangeboden een onderzoek te financieren naar de in het kader van de sanering en herstructurering te nemen maatregelen. De Antilliaanse regering heeft zich recentelijk akkoord verklaard met het instellen van een dergelijk onderzoek. Ook in de daarop volgende uitvoeringsfase zal wellicht externe hulp nodig zijn. Ten tweede heeft Nederland zich bereid verklaard een aflopende bijdrage te leveren in de kosten die gepaard gaan met de uitvoering van deze adviezen.

De leden van de fractie van de P.v.d.A.- en S.G.P.-fractie spraken zorg uit over de opstelling van Bonaire ten aanzien van de tussen de Antillen en Aruba bereikte overeenstemming over de samenwerking. De regering is niet van oordeel dat zij de opstelling van Bonaire bagatelliseert. Gezien de staatkundige structuur van de Nederlandse Antillen zullen de Staten van Nederlandse Antillen een beslissing voor de vijf moeten nemen over de samenwerkingsregeling en de bezwaren van Bonaire moeten wegeen. De regering heeft niets vernomen over een eventuele wens van Bonaire tot verdere opsplitsing van de Nederlandse Antillen. In dit verband wil de Nederlandse regering nogmaals haar opvatting herhalen dat losmaking uit het Antilliaanse staatsverband losmaking uit het Koninkrijksverband met zich brengt. De regering is van oordeel dat een verdere opsplitsing van de Nederlandse Antillen de economische weerbaarheid niet ten goede zal komen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie informeerden naar andere vormen van voorlichting van de Antilliaanse regering dan publikaties in kranten. In 1984 is via voorlichtingsprogramma's op radio en televisie, welke op alle eilanden in de gangbare spreektaal zijn uitgezonden, vanwege de Antilliaanse regering informatie verschaft over de staatkundige ontwikkelingen. Er is geen voorlichtingsmateriaal in de vorm van brochures verspreid. Thans richt de voorlichting van de Antilliaanse regering zich vooral op de ambtenaren in Aruba.

De leden van de C.D.A.-fractie waren van mening dat de onafhankelijkheid van de Nederlandse Antillen van de vijf mede centraal kan staan op de in

³ Gezamenlijk of gescheiden voortbestaan; de keuzemogelijkheden m.b.t. de staatkundige structuur van de eilanden Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten; rapport van de werkgroep ingesteld bij artikel 6 van het landsbesluit van 9 september 1983, no. 1; voorz. mr. C. E. Dip. Willemstad, 30 januari 1984.

R.T.C.-conclusie nr. 2 bedoelde toetsingsconferentie. Zoals reeds in de memorie van antwoord is gesteld, zal een dergelijke keuze een rol kunnen spelen bij de besluitvorming op de toetsingsconferentie. Het centrale agendapunt van deze conferentie zal ingevolge genoemde conclusie echter zijn de datum van de onafhankelijkheid van Aruba eventueel nader te bezien in het licht van de staatkundige ontwikkelingen tussen de landen van het Koninkrijk. Overigens is de regering van oordeel dat een eventuele keuze van de Nederlandse Antillen voor de onafhankelijkheid een aparte R.T.C. rechtvaardigt.

De leden van verschillende fracties informeerden naar de laatste stand van zaken met betrekking tot het solidariteitsfonds. De Nederlandse regering heeft eerst zeer onlangs bericht ontvangen van de Antilliaanse regering dat zij bereid is voor 55% te participeren in de voeding van het fonds. Het bericht bevat geen aanduiding over de omvang van het fonds. Door de Nederlandse regering was voorgesteld de omvang van het fonds in de jaren 1986 en 1987 te bepalen op NAf 24 mln. De Nederlandse regering neemt zich voor op zeer korte termijn hierover opheldering te vragen. Daarnaast zal nu getracht moeten worden overeenstemming te bereiken over de vormgeving (bestuur en beheer) van het fonds.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen of er al bindende afspraken met Sint Maarten zijn over de afdracht van 25% van de opbrengst van de directie belastingen. Op politiek niveau lijkt hier overeenstemming bereikt. Deze zal moeten worden gerealiseerd door wijziging van de E.R.N.A. De technische voorwaarden die Sint Maarten verbonden heeft aan deze afspraak betreffen het daadwerkelijk opzetten van een belastinginspectie, alsmede het bevriezen van bepaalde schulden van het eilandgebied.

De leden van de S.G.P.-fractie waren van oordeel, onder erkenning van de autonome bevoegdheid van de landen, dat het gelijktrekken van wetgeving inzake zedelijkheid en drugsbestrijding aan beide zijden van de oceaan op zijn minst het overwegen waard is. Deze leden constateerden terecht dat de zedelijkheidswetgeving en het beleid ten aanzien van de drugsbestrijding behoort tot de aangelegenheden waarin de landen autonoom zijn, zodat de regering geen bevoegdheden in deze heeft. Wel wijst de regering op artikel 39 van het Statuut, dat op een aantal terreinen concordantie voorschrijft, terwijl in de rijkswet op het Nederlandschap, die in het gehele Koninkrijk geldt, voorzieningen op het gebied van schijnhuwelijk zijn opgenomen.

Artikelen

De artikelen 9 en 47 van het Statuut hebben betrekking op de eed, af te leggen door de Gevolmachtigde Minister onderscheidenlijk door de ministers en de leden van het vertegenwoordigende lichaam in de landen. De leden van de M.A.N.-fractie in de Staten stelden voor in de artikelen 9 en 47 het element «trouw aan de Koning» en in artikel 47 «de Nederlandse Antillen» te laten vervallen. De regering heeft zich in het onderhavige voorstel beperkt tot de thans noodzakelijke wijzigingen. Het voorstel van de M.A.N.-fractie kan hier niet toe worden gerekend. Dat zo zijnde neemt de regering het voorstel tot wijziging niet over.

De Minister-President,
Minister van Algemene Zaken,
R. F. M. Lubbers.

De Minister voor Nederlands-Antilliaanse Zaken,
J. de Koning.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
J. G. Rietkerk.